

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/106/2024
Identifikačné číslo spisu:	3722201390
Dátum vydania rozhodnutia:	14.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3722201390.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Eriky Zajacovej v spore žalobkyne Mgr. U. Z., narodenej XX. Y.B. XXXX, X., W. D. XXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jaroslav Čibenka, s.r.o., Púchov, F. Urbánka 797/14, IČO: 47 254 181, proti žalovanej JUDr. Emílii Rosinovej, Notársky úrad, so sídlom Púchov, Štefánikova 813/4, IČO: 31 118 381, o nahradenie prejavu vôle, vedenom na bývalom Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 3C/26/2022, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 31. januára 2024 sp. zn. 17Co/3/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a nárok náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. októbra 2022 č. k. 3C/26/2022 - 48 rozhodol tak, že: Žalobu zamietá (I. výrok). Žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznáva (II. výrok).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná ako notárka v dedičskom konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 14D/251/2017 v rámci likvidácie dedičstva vydala a zverejnila Oznam o predaji mimo dražby č. k. 14D/251/2017-329 (č. l. 7 spisu), v ktorom ponúkla záujemcom nehnuteľnosti, ktorých vlastníkom bol poručiteľ, okrem iných aj predmet speňaženia č. 4 a č. 6. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že 30-dňová lehota uplynula dňa 24. 09. 2020. Na tento oznam zareagovala žalobkyňa vo vzťahu k predmetu speňaženia č. 4 (LV č. XXXX, k. ú. I.) a č. 6 (LV č. XXXX, t. č. LV č. XXXX, k. ú. I.), a to listom zo dňa 14. 09. 2020 (č. l. 9 spisu), v ktorom ponúkla za tieto nehnuteľnosti cenu vo výške 502 eur, resp. 316 eur. Listom zo dňa 06. 10. 2020 (č. l. 10 spisu) žalovaná vyzvala žalobkyňu, aby v lehote do 10 dní od prevzatia výzvy zložila na účet vo výzve uvedený, ponúknutú sumu 502 eur, resp. 316 eur, a to z dôvodu, že žalobkyňa ponúkla najvyššiu sumu za predaj nehnuteľností - predmet speňaženia č. 4 a č. 6. Vo výzve sa uvádza, že ak ponúknutú sumu nezloží v uvedenej lehote na účet, nehnuteľnosť nadobudne ďalší záujemca. Výzvu žalovaná prevzala dňa 09. 10. 2020, o čom svedčí doručka (č. l. 10 spisu). Žalobkyňa dňa 12. 10. 2020 vykonala úhrady v

prospech žalovanej vo výške 502 eur s poznámkou „predmet speňaženia č. 4, U. Z.C.“ a vo výške 316 eur s poznámkou „predmet speňaženia č. 6, U. Z.“, čo je preukázané z výpisu z účtu (č. I. 11 spisu). Listom zo dňa 22. 09. 2020 (č. I. 13 spisu) tretia osoba ponúkla žalovanej za predmet speňaženia č. 4 sumu 511 eur a za predmet speňaženia č. 6 sumu 351 eur. Listom zo dňa 26. 10. 2020 (č. I. 12 spisu) žalovaná v súvislosti s dedičským konaním sp. zn. 14D/251/2017 oznámila žalobkyni, že pri vyhodnotení cenových ponúk za predmety speňaženia č. 4 a č. 6 neboli zohľadnené 3 ponuky, ktoré boli podľa žalovanej doručené včas, a ktoré cenové ponuky boli vyššie než tie, ktoré oznámila žalobkyňa. Žalovaná v liste oznámila žalobkyni, že jej vracia sumy 502 eur a 316 eur, ktoré žalobkyňa v prospech žalovanej zložila. Z výpisu z účtu na č. I. 11 spisu vyplýva, že žalobkyni boli tieto sumy 502 eur a 316 eur zaslané žalovanou a pripísané na účet dňa 26. 10. 2020. Listom - výzva na uzatvorenie zmluvy (č. I. 17 spisu) žalobkyňa vyzvala žalovanú na uzavretie zmluvy so žalobkyňou.

1.2. Súd prvého stupňa sa s poukazom na § 229 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“) zamerlal na skúmanie aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne na podanie žaloby o uloženie povinnosti žalovanej uzavrieť kúpnu zmluvu. Skonštatoval, že zo žiadneho hmotnoprávneho ustanovenia, ani iného právneho predpisu upravujúceho činnosť notára, či už z Notárskeho poriadku, resp. Civilného mimosporového poriadku nemožno vyvodit' existenciu nároku tretej osoby na to, aby s ňou notár uzatvoril takú zmluvu, ktorú notár uzatvoriť nechce. Pretože v súdenom prípade nemožno prejav vôle žalovanej nahradiť súdnym rozhodnutím, keďže to zákon výslovne neumožňuje, súd žalobu zamietol (výrok I.). Výriešenie medzi stranami spornej otázky, a síce, či lehota uvedená v predmetnom ozname o predaji mimo dražby znamená, že ponuky majú byť fyzicky doručené do konca lehoty na notársky úrad alebo súd, alebo že stačí, ak v rámci lehoty sú podané na poštovú prepravu, pritom nebolo pre rozhodnutie podstatné.

1.3. Žalobkyňa na pojednávaní argumentovala, že existujú súdne rozhodnutia, v zmysle ktorých súdy rozhodovali spory proti správcovi konkurznej podstaty bez toho, aby to vyplývalo z osobitného predpisu. Súd po oboznámení sa s obsahom týchto súdnych rozhodnutí konštatuje, že tomu tak nie je. V konaniach, z ktorých vzíšli dané rozsudky, súdy riešili nahradenie prejavu vôle žalovaného - v jednom prípade správcu konkurznej podstaty úpadcu, v druhom prípade neziskovej organizácie - a to uzatvorenie zmluvy o prevode vlastníctva bytu, ktorého je možné domáhať sa v zmysle ustanovenia § 29 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, podľa ktorého vyplýva právo nájomcu podať návrh na súd voči tam uvedeným osobám o uloženie splnenia povinnosti uzatvoriť zmluvu o prevode vlastníctva bytu. To znamená, že v žalobkyňou spomínaných konaniach to bol práve zákon č. 182/1993 Z. z., konkrétne § 29, ktorý ako hmotnoprávny predpis umožňoval žalobcom ako nájomcom takúto žalobu o nahradenie prejavu vôle podať. Ustanovenie § 229 CSP je totiž iba procesným rámcom aplikovateľným v prípadoch, keď to hmotnoprávny predpis (a nie súd) umožňuje. Vo veci proti žalovanému - správcovi konkurznej podstaty - pritom nie je kľúčová skutočnosť, že žalovaný bol správca konkurznej podstaty (v čom vidí žalobkyňa akýsi jednotiaci prvok s tým, že v tomto konaní tiež notárka vykonáva činnosť obdobnú správcovi konkurznej podstaty, t. j. speňažuje majetok poručiteľa a rozdeľuje ho medzi jeho veriteľov), ale kľúčové bolo to, že súd mohol rozhodnúť práve preto, lebo mu hmotnoprávny predpis umožňoval prejav vôle nahradiť.

1.4. Podľa názoru súdu, na proces speňažovania majetku poručiteľa tak, ako ho v súdnej veci realizovala notárka, nemožno hľadiť cez prizmu oferty a akceptácie, ako je tento proces tvorby zmlúv upravený v § 43a a nasl. Zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej ako „OZ“). Podľa názoru súdu, ak by totiž bolo treba nájsť nejakú analógiu k povahe oznamu o predaji mimo dražby, ide o obdobu inzerátu uverejneného v tlači alebo v/na inom médiu, keď niekto neurčitému okruhu osôb oznamuje, že je možnosť kúpiť si takú a takú vec. Inzerát však v žiadnom prípade nemá povahu záväznej oferty, ale je to iba akýsi prostriedok na to, aby vôbec začali rokovania medzi ponúkajúcim a záujemcom ohľadom konkrétnych podmienok predaja. Okresný súd zároveň uviedol, že v konaní nebolo preukázané, že medzi stranami došlo k uzavretiu platnej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, keď táto v zmysle § 50a Občianskeho zákonníka musí byť písomná.

1.5. Nemožno použiť ani analógiu so zákonom o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých predpisov č. 343/2015 Z. z., nakoľko postup notára pri speňažovaní majetku je ustanovený osobitným predpisom, a to § 207 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej ako „CMP“). Pokiaľ je aj toto ustanovenie relatívne široké, bolo potrebné uviesť, že práve notár a dedičia sú jedinými subjektami, ktorí rozhodujú, či zvolia priamy predaj, dražbu prostredníctvom dražobníka, ponukové

konanie alebo nejaký iný vhodný spôsob. Nie je to teda záujemca, kto je oprávnený diktovať podmienky speňaženia a dovoľávať sa analógie s inými predpismi. Okrem toho súd považuje za potrebné uviesť, že tieto dve právne úpravy majú úplne odlišný účel. Kým totiž zákon o verejnom obstarávaní upravuje postup štátu, obce, vyššieho územného celku, resp. iných osôb, t. j. tzv. verejného obstarávateľa podľa § 7, 8 zákona č. 343/2015 Z. z. pri kúpe, ustanovenie § 207 CMP upravuje postup notára pri predaji. Hoci proces verejného obstarávania môže vyústiť aj do uzatvorenia kúpnej zmluvy, v tomto procese verejný obstarávateľ vystupuje v pozícii kupujúceho a má záujem získať vec za čo najnižšiu cenu. Na druhej strane, v rámci likvidácie dedičstva notár vystupuje ako predávajúci a ako taký má záujem získať práve maximálnu možnú cenu. Už len vzhľadom na tieto odlišné účely týchto právnych predpisov nie je možné analogické použitie zákona o verejnom obstarávaní na konanie o likvidácii dedičstva, najmä v tej časti, ktorá ukladá verejnému obstarávateľovi povinnosť akceptovať tie ponuky, ktoré spĺňajú nastavené kritériá. Zároveň upozornil, že použitie analógie by zásadným spôsobom narušilo zmluvnú slobodu strán, pričom podľa názoru súdu skutočne táto základná zásada súkromného práva môže byť prelomená iba vtedy, ak určitý zákon výslovne povie, že práve v tejto konkrétnej situácii na zmluvnú slobodu netreba hľadieť.

1.6. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“). Tým, že súd žalobu zamietol, bola v konaní úspešná žalovaná. Nakoľko jej však z obsahu spisu žiadne trovy konania nevyplyvajú, súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku (výrok II.).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. januára 2024 sp. zn. 17Co/3/2023 rozhodol tak, že: Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje (výrok I.). Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva (výrok II.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala uloženia povinnosti prejavu vôle zo strany žalovanej. Súd prvej inštancie správne vychádzal z procesného rámca vyplývajúceho z ust. § 229 CSP, podľa ktorého právoplatné rozsudky ukladajúce povinnosť prejavu vôle nahrádzujú tento prejav. Rozsudok ukladajúci povinnosť prejavu vôle predpokladá existenciu vecnej legitímácie, teda právneho vzťahu, z ktorého táto povinnosť vyplýva. Povinnosť urobiť prejav vôle môže vyplývať zo zákona na základe výslovnej dikcie umožňujúcej nahradenie prejavu vôle (napr. § 715 OZ, § 719 ods. 2 OZ, § 29 ods. 4 182/1993 Z. z.) alebo iného ustanovenia, ktoré ukladá povinnosť k určitému prejavu vôle (napr. § 603 ods. 3 OZ). Nahradenie prejavu vôle na základe zákona však nie je možné, ak povinnosť urobiť zo zákona nevyplyva. Povinnosť urobiť prejav vôle môže taktiež vyplývať z právneho úkonu. V praxi pôjde často o povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy o budúcej zmluve. Táto povinnosť však môže vyplývať aj z inej zmluvy vrátane inomínatnej zmluvy. (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 918 a nasl.). Pre úspech žaloby je tak nevyhnutné, aby na strane žalovanej existovala povinnosť uzavrieť zmluvu požadovanú žalobkyňou, čomu by zodpovedalo právo žalobkyne, uzavretia zmluvy sa domáhať.

2.2. Žalobkyňa namietala, že žalovaná existenciu svojej povinnosti sama nepoprela a existencia takejto povinnosti žalovanej preto nebola sporná (§ 151 ods. 1 CSP). Uvedený názor žalobkyne vychádza z princípu sporového konania, ktorý skutočne predpokladá, že z nesporných skutočností súd vychádza. Existencia žalovanej povinnosti a tomu zodpovedajúceho práva na jednotlivých stranách sporu je otázkou tzv. vecnej legitímácie a tú je súd povinný riešiť z moci úradnej, teda aj bez námietky strany sporu. Platí totiž, že „súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietá“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. 06. 2010 sp. zn. 2Cdo/205/2009). Súd prvej inštancie preto postupoval správne, pokiaľ sa existenciou povinnosti na strane žalovanej a práva na strane žalobkyne, teda vecnou legitímáciou, zaoberal.

2.3. Žalobkyňa ďalej v odvolaní namietala, že medzi stranami sporu došlo k uzavretiu zmluvy o budúcej zmluve a poukazuje na úkony, ku ktorým medzi stranami sporu došlo v súvislosti so zamýšľaným prevodom. Obsah žalobkyňou označených písomností [oznam (ponuku) žalovanej o predaji mimo dražby zo dňa 25. 08. 2020, včasná ponuka žalobkyne na odkúpenie zo dňa 14. 09. 2020, výzva žalovanej zo 06. 10. 2020 na zloženie kúpnej ceny, samotná úhrada vykonaná žalobkyňou 12. 10. 2020 a výzva žalobkyne z 19. 04. 2022)] však neumožňuje prijať žalobkyňou tvrdený záver, že ako celok napĺňajú znaky zmluvy o budúcej zmluve v zmysle § 50a OZ. Podstatnou náležitosťou zmluvy o zmluve

budúcej je dohoda o dobe, do ktorej bude zmluva uzavretá. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie však žiadnym spôsobom nevyplyva dohoda o dobe, dakedy dôjde k uzavretiu kúpnej zmluvy. Vzhľadom na uvedené bol správny záver súdu prvej inštancie, že medzi stranami sporu nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o budúcej zmluve, ako typického právneho úkonu, z ktorého by bolo možné dovodiť povinnosť uzavrieť kúpnu zmluvu, ku ktorej smerovala žaloba.

2.4. Žalobkyňa v odvolaní ďalej namietala, že ponuka žalovanej z 25. 08. 2020 predstavovala verejný prísľub v zmysle § 850 a nasl. OZ a povinnosť žalovanej uzavrieť zmluvu tak po jej ponuke vyplývala priamo zo zákona. Odvolací súd sa stotožňuje so žalobkyňou a ňou citovanou judikatúrou, že verejný prísľub sám o sebe predstavuje vznik záväzku, nie však záväzku uzavrieť zmluvu. Aj doktrína predstavujúca základy československého občianskeho práva k tomu uvádza: „Účelom verejného prísľubu není uzavření smlouvy, nýbrž dosáhnout na jeho základě přímo určitého chování jiné osoby, na kterém má slibující zájem.“ (Knapp, V., Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J., Kopáč, L., Kanda, A., Salač, J., Mikeš, J. Občanské právo hmotné. Svazek II. Praha: Codex Bohemia, 1998, str. 291). Je teda zřejmé, že ponuku žalovanej z 25. 08. 2020 nebolo možné podradiť ani pod verejný prísľub, a ani touto právnou konštrukciou dovodzovať na jej strane povinnosť uzavrieť zmluvu, ktorej splnenia by sa mohla žalobkyňa domáhať podanou žalobou. Neostávalo iné, než stotožniť sa so záverom súdu prvej inštancie, že ponuka žalovanej bola z hľadiska práva prakticky totožná s inzerciou, ako na to poukázal súd prvej inštancie.

2.5. V závere napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že postavenie notára voči kupujúcim pri samotnom priamom predaji v zmysle § 207 CMP je potrebné odlišovať od jeho postavenia úradnej osoby v rámci dedičského konania a rovnako je potrebné rozlišovať aj medzi úpravou procesného postupu likvidácie dedičstva a samotným priamym predajom, ktorý sa v zásade neodlišuje od bežných predajov medzi fyzickými osobami. Nemá preto oporu v právnych predpisoch dovodzovať pri priamom predaji v zmysle § 207 CMP obdobné povinnosti, ako normujú predpisy z oblasti obstarávania, na ktoré poukazuje žalobkyňa, ani formou analógie.

2.6. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie, vrátane rozhodnutia o trovách konania, ako vecne správne potvrdil.

2.7. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej by patrila nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Žalovanej však odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania napriek jej úspechu nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1, 2 CSP a § 262 ods. 1 CSP).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP a § 420 písm. f) CSP.

3.1. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka vymedzila právnu otázku: „Ponuka žalovanej bola z hľadiska práva prakticky totožná s inzerciou. Postavenie notára voči kupujúcim pri samotnom priamom predaji v zmysle § 207 CMP je však potrebné odlišovať od jeho postavenia úradnej osoby v rámci dedičského konania a rovnako je potrebné rozlišovať aj medzi úpravou procesného postupu likvidácie dedičstva a samotným priamym predajom, ktorý sa v zásade neodlišuje od bežných predajov medzi fyzickými osobami. Nemá preto oporu v právnych predpisoch dovodzovať pri priamom predaji v zmysle § 207 CMP obdobné povinnosti, ako normujú predpisy z oblasti obstarávania, na ktoré poukazuje žalobkyňa. To ani formou analógie.“

A právnu otázku: Je povinnosť notára ako súdneho komisára uzatvoriť kúpnu zmluvu pri likvidácii dedičstva?

3.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedla, že dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné aj podľa § 420 písm. f) CSP, nakoľko ide o rozhodnutie súdu vo veci samej, odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyni, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP (v spojení s § 431 ods. 1 CSP), a teda uplatňuje kumuláciu dôvodov dovolania podľa § 420 a s § 421 CSP.

3.3. Na základe vyššie uvedeného žiada, aby dovolací súd postúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu (§ 48 ods. 3 CSP) a aby uznesením podľa § 451 ods. 1 CSP zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie - rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/3/2023, zo dňa 31. 01. 2024 podľa § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil odvolaciemu súdu podľa § 450 CSP na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadрила.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. b) CSP tak, že nastolil dve právne otázky: Prvá je na str. 77 dovolania žalobkyne a znie: „Ponuka žalovanej bola z hľadiska práva prakticky totožná s inzerciou. Postavenie notára voči kupujúcim pri samostatnom priamom predaji v zmysle § 207 CMP je však potrebné odlišovať od jeho postavenia úradnej osoby v rámci dedičského konania a rovnako je potrebné rozlišovať aj medzi úpravou procesného postupu likvidácie dedičstva a samotným priamym predajom, ktorý sa v zásade neodlišuje od bežných predajov medzi fyzickými osobami. Nemá preto oporu v právnych predpisoch dovodzovať pri priamom predaji v zmysle § 207 CMP obdobné povinnosti, ako normujú predpisy z oblasti obstarávania, na ktoré poukazuje žalobkyňa. To ani formou analógie.“ (právna otázka č. 1). Druhá právna otázka je nastolená nasledovne: Je povinnosťou notára ako súdneho komisára uzatvoriť kúpnu zmluvu pri likvidácii dedičstva? (právna otázka č. 2)

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

12. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolená právna otázka č. 1 je len citácia z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (bod 23) bez vymedzenia, v čom konkrétne spočíva nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom. Je zrejmé, že odvolací súd sa v závere svojho rozhodnutia snažil žalobkyni vysvetliť rozdiel medzi verejným obstarávaním (argumentácia žalobkyne), ktoré je vysoko regulované vzhľadom na verejný záujem a likvidáciou dedičstva, ktorú v podstate prirovnal k bežným predajom medzi fyzickými osobami, čo sa speňažovania majetku týka. Z tejto časti rozhodnutia tak nevyplýva žiadna právna otázka a tak je potrebné konštatovať, že právna otázka č. 1 nie je vymedzená spôsobom podľa § 432 CSP.

13. Dovolací súd ďalej uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je relevantná právna otázka, ktorú odvolací súd riešil, na jej riešení založil svoje rozhodnutie a dovolací súd sa zároveň ešte touto právnou otázkou vo svojej rozhodovacej praxi nezaoberal. Čo sa týka právnej otázky č. 2: Je povinnosťou notára ako súdneho komisára uzatvoriť kúpnu zmluvu pri likvidácii dedičstva?, je potrebné uviesť, že tiež nespĺňa kritérium prípustnosti, pretože opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. V danom prípade spor spočíval na tej právnej otázke, či existuje medzi stranami právny vzťah, z ktorého by vyplývalo právo žalobkyne (ako záujemcu o ponúkané nehnuteľnosti) žiadať o súdne nahradenie prejavu vôle notárky v rámci likvidácie dedičstva. Uvedené má súvis s aktívnou vecnou legitimáciou. Súd sa tak zamerali na skúmanie toho, či je žalobkyňa nositeľkou tohto práva (zo zákona alebo z iného právneho úkonu) a nie to, či je notárka povinná pri likvidácii dedičstva uzavrieť kúpnu zmluvu. Vecná legitímácia je procesná podmienka a súdy ju skúmajú ex offio. Zhodne dospeli k záveru, že žalobkyňa toto právo nemá. Z toho vyplýva, že dovolateľkou nastolená právna otázka č. 2 nie je otázkou, ktorú odvolací súd riešil, resp. na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Riešenie právnej otázky č. 2, ako ju vymedzila dovolateľka by prichádzalo do úvahy len vtom prípade, ak by medzi žalobkyňou a notárkou vznikol právny vzťah, z ktorého by toto právo vyplývalo, to sa však, ako je vyššie uvedené, nepotvrdilo.

13.1. Dovolací súd podotýka, že pre záver o tom, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP. Dovolací súd tak uzaviera, že riešenie predmetnej právnej otázky by malo iba akademický charakter a vo vzťahu k predmetnej veci ju nemožno považovať za rozhodujúcu, keďže na jej riešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Odmietnutie aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne na podanie žaloby bolo pre rozhodnutie sporu kľúčové. Je nevyhnutné pripomenúť, že cieľom konania pred dovolacím súdom je poskytnúť dotknutej strane reálnu ochranu jej práva. Dovolateľom nastolená právna otázka mala v danom prípade iba právnu teoretickú povahu a jej zodpovedanie dovolacím súdom by nevedlo k zrušeniu alebo k zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Bolo by preto nadbytočné poskytnúť odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku, ktorú ešte dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi neriešil.

14. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá ust. § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod tak nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

15. Dovolateľka zároveň namietala existenciu vady zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

17. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov [porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03]. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

18. K namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uvádza, že dovolateľka v dovolaní presvedča najvyšší súd o možnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a 421 CSP. K tomuto dovolací súd uvádza, že kumulácia dôvodov je prípustná. Je však potrebné konštatovať, že samotná kumulácia dovolacích dôvodov automaticky nezakladá vadu zmätočnosti. Uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 je podmienené jeho odôvodnením. Aby sa naplnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, je dovolateľ povinný identifikovať „vadu zmätočnosti“, ktorá porušila jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo sa však nestalo v danom prípade.

19. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je nedôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

20. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože jej žiadne trovy nevznikli.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.